

IHMISOIKEUSVALTUUSKUNNAN VAMMAISTEN HENKILÖIDEN IHMISOIKEUSKOMITEA

Aihe: Vammaisten henkilöiden ihmisoikeuskomitean kokous 2/2020.
Aika: **Keskiviikkona 4.11.2020 klo 13.00**
Paikka: Etäkokous Teams-sovelluksella

Osallistujat: Antti Teittinen
Pirkko Mahlamäki
Anna Caldén (kohdasta kuusi eteenpäin)
Minna Verronen (EOA)
Mikko Joronen (IOK)
Katariina Huhta (IOK, siht.)

Kokouksen pöytäkirjaluonnos

1. Kokouksen avaus ja asialistan hyväksyminen

Puheenjohtaja avasi kokouksen klo 13.16.

Asialista hyväksyttiin.

2. Edellisen kokouksen pöytäkirjan hyväksyminen

Edellisen kokouksen pöytäkirja hyväksyttiin.

3. Keskustelua toimintasuunnitelmasta ja mahdollisista toimenpiteistä

Puheenjohtaja avasi keskustelun.

MJ alusti aiheesta ja totesi, että kysymyksenä on edelleen, miten VIOK:in pitkäjänteistä työtä kohdennetaan. Teemat ovat pitkälti samoja kuin edellisellä kaudella, mutta työn suunnitelmallisuuden parantamiseksi täytyy käydä keskustelua, mitkä olisivat komitealle mahdollisia toimenpiteitä.

MJ ehdotti, että köyhyys ja työelämä -teemaan liittyen voisimme aloittaa TEM:in selvityksestä liittyen vammaisten henkilöiden työllisyyden haasteisiin. Voisimme kutsua tekijän kokoukseen kertomaan, mitkä olisivat sellaisia asioita, joista VIOK voisi levittää tietoisuutta oman toimivaltansa puitteissa.

Todettiin, että fyysisen ympäristön esteettömyys on tärkeä asia, kun käsitellään vammaisten henkilöiden koulutukseen liittyviä kysymyksiä. Yhteiskunnan asenteet ovat kuitenkin suurin ongelma. On vammaisia henkilöitä, jotka ovat kouluttautuneet suhteellisen pitkälle, mutta ovat kuitenkin jo kaksikymppisinä eläkkeellä. Koulutuspolun nivelvaiheiden esteellisyys on oikeuksien toteutumisen tiellä. Viestiä näistä ongelmista oikeuksien toteutumisesta pitäisi saada tuotua julki.

Koulutus ja työelämä kuuluvat tiukasti yhteen ja köyhyys kietoutuu näihin molempiin kiinteästi. Vammaisten henkilöiden kohdalla köyhyyteen johtaa usein vaikea pääsy työmarkkinoilla. Tämä taas liittyy kiinteästi teemaan syrjintä ja yhdenvertaisuus. Syy-seuraussuhteet olisi hyvä saada nostettua jollakin tapaa keskusteluun ja näkyväille.

Esteettömyyttä koskevassa CRPD-komitean yleiskommentissa todetaan, että pääsyn estäminen on yksi syrjinnän muoto. Olisiko yleiskommenttien tunnetuksi tekeminen yksi keino tuoda asioita tietoisuuteen? Pitäisi edistää myös enemmän vammaisten oikeuksille myönteisiä tulkintoja. MJ totesi, että yksi toimintamahdollisuus on yhdenvertaisuutta koskevan CRPD-komitean yleiskommentin nro 6 kääntäminen suomeksi.

Yleiskommentissa nro 6 avataan myös yksityiskohtaisesti, mitä kohtuullinen mukauttaminen tarkoittaa ja tälle voisi olla erityistä käyttöä nyt, kun yhdenvertaisuuslain osittaisuudistus on käynnissä. Yleiskommentin nro käännättämistä kannatettiin.

Todettiin, että Covid-19 -teeman osalta etenemme ihmisoikeusvaltuuskunnan julkilausuman ja suositusten mukana. Kentältä tulee varmasti kovasti palautetta kuntoukseen ja terveydenhuollon saatavuuteen liittyen. Päätettiin pitää Covid-19 mukana asialistalla siten, että jokainen voi kokouksissa omalta osaltaan päivittää saamiaan tietoja asiaan liittyen.

Todettiin, että hallitusohjelman seuranta pysyy myös mukana ja sen toteutumista edistetään valmiina olevilla seurantatoimenpiteillä.

Todettiin lopuksi, että kaikki VIOK:in valitsevat teemat kytkeytyvät hyvin YK:n vammaissopimukseen ja sen velvoitteiden toteuttamiseen Suomessa. Sovittiin, että tarvittaessa kuullaan asiantuntijoita ja kerätään tietoja, jonka jälkeen arvioidaan, onko VIOK:illa mahdollisuus tuoda lisäarvoa asian edistämiseen. Lopuksi valitaan oikea toimintatapa VIOK:ille mahdollisista toiminnoista.

4. Keskustelua CRPD-komitean yleiskommentti nro 7 käännöksistä

Pirkko Mahlamäki päivittää oman tilanteensa käännöstyön suhteen. Marraskuussa pitäisi olla hyvin aikaa tälle työlle. Suomennoksessa on muutamia erityisen pulmallisia ja kyseenalaisia käännöksiä liittyen tuettuun päätöksentekoon ja osallistamiseen.

Aikataulutavoitteena on saada luonnos nähtäväksi noin viikkoa ennen seuraavaa kokousta.

5. Ulkopuolisten asiantuntijoiden kutsumenettely

MJ alusti aiheesta lyhyesti. Prosessi on edennyt siihen pisteeseen, että jäseniksi kutsutaan Pirkko Justander, Rusetti ry, Elina Nieminen, Invalidiliitto ry, Sari Kokko, Näkövammaisten liitto ry, Markku Jokinen, Kuurojen liitto ry ja Me Itse ry:n kautta Anssi Karhu.

6. Hallitusohjelman seuranta

Todettiin, että on tärkeää, että jokainen VIOK:in jäsen kokouksissa jakaa tietojansa siitä, mitä uutta vammaispolitiikan kentällä tapahtuu.

Esteettömyysdirektiivin toimeenpanon valmistelu ei ole lähtenyt toivotusti käyntiin. Ministeriöt ja valtioneuvostosta eivät ole päässeet ratkaisuun siitä, mikä hallinnonala ottaa vetovastuun tästä hankkeesta. Kuuleman mukaan valtioneuvosto on pyytänyt oikeuskansleria linjaamaan, minkä hallinnonalan tontille hanke kuuluu.

Puheenjohtaja kertoi kentän havaintoja vammaislakien yhdistämisprosessista ja lisäksi IMO-laista. Näiden lakien tarpeellisuus on tullut konkreettisesti esiin myös covid-19-pandemian aikana. Esimerkiksi itsemääräämisoikeuden käytännön toteutuksessa on ollut suuri ongelmia, kuten myös tapaamisoikeuden rajoituksia on tehty väärin.

7. Ajankohtaisia vammaisten henkilöiden oikeuksiin liittyviä asioita

Puheenjohtaja muistutti vammaisyleissopimuksen kansalliseen toimintaohjelmaan liittyvän kuulemisen, joka järjestetään 5.11.2020.

Saatettiin tiedoksi, että CRPD:n osapuolikokous, joka peruuntui kesällä, järjestetään etäkokouksena joulukuussa 30.11.-3.12. Ilmoittautuminen on alkamassa. MJ voi lähettää kutsulinkin jäsenille. Agendalla esimerkiksi ikääntyneet vammaiset henkilöt.

8. Kokouksen päättäminen

Puheenjohtaja päätti kokouksen.

Ihmisoikeusvaltuuskunnan tehtävänä on:

- käsitellä laajakantoisia ja periaatteellisesti tärkeitä perus- ja ihmisoikeusasioita;*
- hyväksyä vuosittain Ihmisoikeuskeskuksen toimintasuunnitelma ja keskuksen vuotuinen toimintakertomus;*